Maa- ja metsätalousministeriö
Jord- och skogsbruksministeriet
Ministry of Agriculture and Forestry

Tieto- ja tutkimustoimiala

Asian tunnus: HE 140/2022 vp

Tutkimus- ja oikeusyksikkö

Hankepäällikkö Paavo Häikiö

Lainsäädäntöneuvos Timo-Ville Nieminen

18.10.2022

Eduskunnan ympäristövaliokunnalle

Maa- ja metsätalousministeriön lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä ja maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta (HE 140/2022 vp)

Eduskunnan ympäristövaliokunta on pyytänyt maa- ja metsätalousministeriöltä kirjallista asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä laeiksi rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä ja maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta (HE 140/2022 vp). Esityksen tarkoituksena on toteuttaa valtakunnallinen yhteinen tietojärjestelmä rakennetun ympäristön tiedolle. Suomen ympäristökeskuksen ylläpitämään tietojärjestelmään julkaistaisiin rakentamisen ja alueidenkäytön tietoja.

Maa- ja metsätalousministeriö kiittää tilaisuudesta lausua asiassa, ja toteaa lausuntonaan kunnioittavasti seuraavan.

Maa- ja metsätalousministeriön (MMM) toimialalla maankäyttöpäätös- ja rakennustietoja käytetään hyvin laajasti. Näihin liittyvien tietojen kokoaminen yhteen rakennetun ympäristön tietojärjestelmään (RYTJ) on kannatettava tavoite. Nyt ehdotetulla lainsäädännöllä ei kuitenkaan saavuteta sellaista tilannetta, jossa rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä saataisiin tarvittavia tietoja.

Järjestelmään esitetään vietäväksi tiedot vain uusista kohteista, ja näihinkin liittyvä siirtymäaika maankäyttöpäätösten osalta olisi hyvin pitkä. Käytännön soveltamistilanteissa tietotarpeet kohdistuvat kaikkiin olemassa oleviin maankäyttöpäätöksiin, eivätkä ainoastaan uusiin. Esitetty malli johtaisi siten siihen, että rinnakkaiset toimintamallit ovat edelleen tarpeen, eivätkä kustannukset tältä osin alene.

Viitaten esityksen pykälään 10 § ”Suomen ympäristökeskuksen oikeus saada tietoja muilta viranomaisilta” MMM toteaa, että Maanmittauslaitoksella on jo tällä hetkellä olemassa olevat toimivat rajapinnat kiinteistötietojärjestelmän sekä peruspaikkatietojen hyödyntämiseksi. Julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019) 22 §:n mukaisesti viranomaisten välisessä tiedonvaihdossa hyödynnetään rajapintoja.

Esityksen mukaan RYTJ:ään lisättäisiin uutena tietovarantona rakennusten omistajatieto. Valtaosassa tapauksista rakennuksen omistaja on sama kuin sen kiinteistön, jolla rakennus sijaitsee. Rakennuksen omistajatiedon tarpeellisuutta RYTJ:ssä perustellaan viranomaistarpeella sekä mahdollisuudella tarjota rakennusten omistajille omadata -periaatteen mukaisia palveluita. Molempiin mainittuihin tarpeisiin liittyen on ensiarvoisen tärkeää, että omistaja voidaan määrittää luotettavasti. RYTJ:hin ei kuitenkaan tule sellaisia valmiuksia, että rakennusten omistajatietoja voitaisiin siellä määrittää ja ylläpitää julkisesti luotettavalla tavalla.

Julkinen luotettavuus voitaisiin rakennusten omistajatiedolle taata vain kirjaamismenettelyllä. Rakennuksen omistajatietojen kerääminen julkiseen rekisteriin siten, että tieto ei ole kattavaa ja kokonaisuudessaan julkisesti luotettavaa, ei ole mielekästä eikä muodosta sellaista tietoaineistoa, johon voitaisiin luotettavasti perustaa viranomaisten palveluita. Rakennuksen omistajatieto kytkeytyy esineoikeudelliseen järjestelmään ja sitä pitäisi tarkastella osana maakaaren (540/1995) sääntelyä ja sen kehittämistä.

Maa- ja metsätalousministeriö katsoo, että kiinteistöjen, huoneistojen ja rakennusten omistamiseen ja hallintaan liittyvät tiedot olisi hyvä hallinnoida samassa järjestelmien kokonaisuudessa. Kiinteistötieto- ja huoneistotietojärjestelmät toimivat jo tällä hetkellä vakuusjärjestelmän perustana.

Esityksen perustelutekstissä käytetään termiä kiinteistön koko, millä ilmeisesti tarkoitetaan kiinteistön pinta-alaa. Kiinteistön virallinen pinta-ala on saatavissa kuitenkin vain kiinteistötietojärjestelmästä (KTJ). Kiinteistörekisterin mukaista kiinteistön pinta-alaa ei ole mahdollista laskea esimerkiksi suoraan tontin rakennusoikeudesta. Kiinteistötietojen osalta MMM edellyttää, että tietopalvelurajapinnan kautta KTJ:stä haettuja tietoja ei luovuteta RYTJ:stä tietopalveluna eteenpäin vaan kiinteistötietojen tietopalvelu tapahtuu suoraan KTJ:stä.